METSÄNOMISTAJA

Retkikohteesta kansallispuisto. Suomen uusin kansallispuisto Salon Teijossa tarjoaa kodin monelle harvinaiselle eliölle. Sivu 26

Puukauppa piristyy. Kelirikkoleimikoihin siirtymisen odotetaan piristävän puukauppaa. Sivu 24

Kotimaista energiaa. Hakerekkaa ajava Marjo Väisänen ihmettelee kotimaisen polttoaineen heikkoa arvostusta. Sivu 14

Jordan pitää ainespuun polttoa suurena tyhmyytenä

Ainespuun poltto ei ole missään oloissa perusteltua, toteaa Metsä Groupin pääjohtaja Kari Jordan.

Metsä Group yllätti lama-Suomen vuosi sitten Äänekosken sellutehtaan uudistamissuunnitelmalla. Lopullinen päätös uuden biotuotetehtaan rakentamisesta on luvattu täksi kevääksi. Kyseessä on 1,1 miljardin euron hanke. Se olisi toteutuessaan metsäteollisuuden kaikkien aikojen suurin investointi Suomeen.

Investointisuunnitelma käynnisti keskustelun puun riittävyydestä. Mikäli kaikki metsäteollisuuden investointisuunnitelmat toteutuvat, teollisuus tarvitsee yli 10 miljoonaa kuutiota lisää puuta. Pelkästään Äänekoskella puunkäyttö lisääntyy 4 miljoonaa kuutiota.

Puuhuolto kiristyy jatkossa

Puuhuollon kiristymistä pelkäävä metsäteollisuus on halunnut säilyttää ainespuun jalostuskäytössä. Talvella metsäteollisuus vastusti kiivaasti hakesähkön tuotantotuen ulottamista järeään ainespuuhun.

”Ainespuun polttaminen savuna ilmaan on jalostuskelpoisen materiaalin väärinkäyttöä. Se ei ole missään oloissa perusteltua”, Jordan sanoo.

Jordanin mukaan jokainen voi itse miettiä, onko järkevämpää jalostaa ainespuu tuotteeksi, josta saa vientituloja, vai polttaa sitä veronmaksajien rahoilla.

Maailmanloppu vältettiin

Kymmenen vuotta sitten tilanne oli toinen. Metsäteollisuus ajoi tehtaita alas, joten silloin ei tarvinnut miettiä, riittääkö puuta metsäteollisuuden investointeihin.

”Metsäteollisuus joutui sopeutumaan paperin kysynnän laskuun ja heikkoon kilpailukykyyn. Kannattamattomia tehtaita suljettiin. Se näytti maailmanlopun meiningiltä.”

Jordanin mukaan globaalit trendit ovat ravistelleet myöhemmin koko yhteiskuntaa. Mikään toimiala ei ole välttynyt globalisaation ja digitalisaation vaikutuksilta.

”Metsäyhtiöt tekivät oikeita valintoja. Ne erikoistuivat ja panostivat tuottavuuteen. Nyt metsäyhtiöt ovat niin tehokkaita, että ne pystyvät järkevään tulokseen, vaikka niiden toimintaympäristö on edelleen haasteellinen.”

”Katsoimme totuutta silmiin”

Jordan aloitti Metsäliiton johdossa vuonna 2004. Yhtiö oli silloin pahasti velkaantunut ja hajanainen.

”Katsoimme tuolloin totuutta silmiin. Edessä oli paperiteollisuudesta luopuminen. Se saadaan loppuun tänä vuonna.”

Yhtiö päätti keskittyä puunhankinnan lisäksi selluun, puutuotteisiin, kartonkiin ja pehmopapereihin. Valinta osoittautui onnistuneeksi.

”Menestyksen takana on armoton ammattitaito. Siihen liittyy tiivis yhteys asiakkaisiin ja kuluttajiin. Haluamme toimittaa heille tuotteita, jotka vastaavat heidän tarpeitaan ja mieltymyksiään.”

Aika sopiva Äänekoskelle

Äänekosken biotuotetehtaan mahdollinen rakentaminen on monen osan summa. Lähtökohtana oli vanhan tehtaan uudistamistarve.

”Aika oli tälle hankkeelle sopiva. Tämä on palapeli, jossa jokaisen osan on sovittava kokonaisuuteen.”

Jordan kertoo, että Äänekosken biotuotetehtaaseen rakentamiseen tähtäävä hanke alkoi kotitöillä. Julkisesti hankkeesta kerrottiin, kun se eteni ympäristövaikutusten arviointiin.

Jättimäisen tehtaan vaatiman logistiikan suunnittelu on oma lukunsa. Tehtaan puuhuoltoa varten teiden on oltava kunnossa ja valmiit tuotteet on saatava rataa pitkin satamaan.

Sitten tulevat laitetoimitusten suunnittelut ja hankinnat. Toistaiseksi päälaitetoimittajien kanssa on solmittu aiesopimus, mutta vielä on auki muun muassa varsinaisten seinien rakentaja.

Kilpailukyky rapautuu

Valtio on luvannut rahoitusta hankkeen edellyttämiin liikennehankkeisiin. Myös Äänekosken kaupunki on valmis tekemään osansa.

Julkisessa keskustelussa on pohdittu paljon, riittääkö uudelle tehtaalle puuta.

Jordan kertoo luottavansa puuhuollon toimivuuteen. Hän uskoo, että myös metsänomistajat ymmärtävät, miten tärkeää se on.

Jordanin huolet liittyvät suomalaisen teollisuuden rapautuneeseen kilpailukykyyn. Se näkyy tavaraviennin heikkoutena.

Kun muu vienti sakkaa, kohtuullisen hyvin vetävän metsäteollisuuden viennin suhteellinen asema on parantunut. Metsäteollisuuden osuus nettovientituloista on 30 prosentin tuntumassa.

”Suomi ei vedä investointeja. Me olemme kallis, kylmä ja kaukana markkinoista sijaitseva maa. Suomi on myös verotettu aivan tappiin.”

Yksi yritystoiminnan ja investointien jarru on kaikkialle ulottuva sääntely. Jordania harmittaa, että säännöt myös uudistuvat ja muuttuvat jatkuvasti, mikä teettää ylimääräistä työtä yrityksille.

”Suomen aiempiin vahvuuksiin kuului toimintaympäristön ennakoitavuus. Nyt tilanne on jotain aivan muuta. Se vaikeuttaa yritystoiminnan pitkäjänteistä suunnittelua.”

Jordanin pesti Metsä Groupin pääjohtajana on katkolla vuoden päästä. Hän täyttää silloin 60 vuotta ja voi halutessaan jäädä eläkkeelle.

”Siltä osin mitään ratkaisuja tai jatkosopimuksia ei ole tehty”, Jordan sanoo.

JARMO PALOKALLIO

MARKKU VUORIKARI

»Suomi ei vedä investointeja. Me olemme kallis, kylmä ja kaukana markkinoista sijaitseva maa. Suomi on myös verotettu aivan tappiin.«
KARI JORDAN

Kari Jordanin mukaan aika on Äänekosken sellutehdashankkeelle sopiva. Lopullinen rakentamispäätös edellyttää kaikkien palasten loksahtamista kohdalleen.

PUHEENJOHTAJAN PALSTA

Konsensus

Hallitus epäonnistui isojen rakenneuudistusten läpiviennissä. Ne kaatuivat tai vesittyivät yksi toisensa jälkeen.

Uudistusten pohjat pettivät, kun hallitus liian usein sivuutti asiantuntijat ja intressiryhmät lakien valmistelussa. Viime töikseen hallitus toi useita heikosti valmisteltuja lakiesityksiä päätettäväksi, riiteli sisäisesti ja kaatoi jopa omia esityksiään.

Ainakin yksi poikkeus kuitenkin löytyy. Metsälainsäädännön uudistamisessa hallitus onnistui mallikkaasti. Vaalikaudella uudistettiin metsälaki, metsänhoitoyhdistyslaki, metsätuholaki, puutavaranmittauslaki, metsäkeskuslaki ja kemeralaki.

Näiden valmistelua johti ministeri Jari Koskinen (kok). Hän toimi tehtävässään toisin kuin useimmat ministerikollegansa: arvosti konsensusta ja luotti asiantuntijoihin ja etujärjestöjen yhteistyökykyyn.

Lait valmisteltiin tiiviissä yhteistyössä maa- ja metsätalousministeriön, tutkimuslaitosten ja eri etujärjestöjen kanssa. Ministeriö haki aktiivisesti ratkaisua yhteisen tahtotilan saavuttamiseksi. Se myös arvosti alan toimijoiden näkemyksiä.

Etujärjestöt vastasivat luottamukseen ja lait tuotiin eduskuntakäsittelyyn niin hyvin hiottuina, että oppositiolle ei jäänyt tarpeita juuri kritisoida niitä.

Pitäisikö tällainen lainsäädäntövalmistelu tuotteistaa? Tuloksia se ainakin on tuottanut: metsäalalla vallitsee muusta taloudesta poiketen selkeä myötätuuli. Merkittävistä investoinneista on ilmoitettu ja niitä on suunnitteilla. Ehkäpä niitä ei olisi tullut päättämättömyydellä ja riitelyllä.

Konsensushakuisuus hävisi metsäalan sisältä aivan hallituskauden lopulla. Puulla tuotetun sähkön tuesta repesi riita Metsäteollisuus ry:n ja alan kaikkien muiden toimijoiden välillä. Elinkeinoministeri Jan Vapaavuorelta (kok.) ei löytynyt konsensushakuisuutta.

Hän runnoi byrokratiaa lisäävän lakiesityksensä läpi. Päätöksen viemiseen hallituspuolueiden johto käytti vahvaa ryhmäkuria. Sen seurauksia hallituspuolueiden kansanedustajat joutuvat selittelemään vaalikentillä. Hiilenmusta energiapolitiikka saattaa tulla kalliiksi monelle hallituspuolueen kansanedustajalle.

Lainsäädännössä ja toimintakulttuurissa on edelleenkin uudistamistarpeita. Puun käyttö on kasvamassa lähivuosina jopa yli kymmenen miljoonaa kuutiometriä. Valtakunnan metsien uusin inventointi osoittaa, että puuta investointien tarpeisiin on.

Puumarkkinoita pitää uudessa tilanteessa kuitenkin kehittää, mutta riitelemällä se ei onnistu. MTK ja metsänhoitoyhdistykset ovat valmiita hakemaan yhteisiä ratkaisuja, kun metsänomistusmaksuja tai muita pakkokeinoja ei neuvottelupöytiin tuoda.

Avoin markkinainformaatio, uudet kauppatavat, verotukselliset kannusteet ja erityisesti sukupolvenvaihdoksiin houkutteleva lainsäädäntö voidaan rakentaa yhteistyössä. Poliitikot eivät voi kieltäytyä uudistuksista, jos ne valmistellaan hyvin ja alalta saadaan yhteinen näkemys.

Ainekset konsensuksen löytymiseen ovat olemassa. Metsäsektorilla on valmiiksi paljon yhteistä tahtotilaa liikenne-, kaavoitus- ja kansainvälisessä metsäpolitiikassa.

Näyttöä on, että konsensuksen aika ei ole ohi.

MIKKO TIIROLA
on MTK:n metsävaltuuskunnan puheenjohtaja.
mikko.tiirola@mtk.fi

MTK lisäisi hakkuita rajusti

MTK haluaa lisätä hakkuita tuntuvasti. Järjestön mukaan vuosittaisia hakkuita voitaisiin kasvattaa lähes puolella eli metsistä voitaisiin ottaa 83 miljoonaa kuutiota puuta.

”Hakkuiden kasvattaminen on puuston puolesta mahdollista. Puut eivät kasva itsekseen, vaan niiden eteen on tehtävä valtavasti työtä”, sanoo metsäjohtaja **Juha Hakkarainen** MTK:sta.

Hakkaraisen mukaan käyttöön on otettava koko keinovalikoima. Se edellyttää puuttumista metsänomistajien rakenteeseen. Myös puukauppaa on sujuvoitettava ja korjuun ja kuljetuksen edellytyksistä pidettävä huolta.

MTK esittää puun käytön kehittämistä ja aktiivisen metsänomistuksen tukemista verohuojennuksilla ja metsävähennyksen korottamisella. Myös kaavoitus on saatava tukemaan puunkäyttöä talousmetsissä.

Puukaupan kehittämisessä yksi tavoite on metsänomistajien yhteismyyntejä tukeva korjuupalvelumalli. Myös metsävaratiedot pitäisi saada paremmin käyttöön ja kehittää metsänomistajille sähköisiä palveluita.

Hakkarainen odottaa, että puukaupan ja metsänomistuksen rakenteellisilla uudistuksilla sekä toimintaympäristön kehittämisellä on mahdollista lisätä kotimaista puun tarjontaa yli 10 miljoonaa kuutiometriä vuodessa.

Vastaavasti pakkokeinot ja metsätalouden kustannusrasituksen lisääminen johtavat puukaupan vaihteluiden lisääntymiseen ja puumarkkinoiden toiminnan heikentymiseen.

JARMO PALOKALLIO